

**പതിനാലാം കേരള നിയമസഭ  
പതിനാറാം സമ്മേളനം**

**നക്ഷത്രചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നം. 32**

**29-10-2019-ൽ മറുപടിക്ക്**

**വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയിൽ സ്ത്രീകളുടെ പങ്കാളിത്തം**

<b>ചോദ്യം</b>		<b>മറുപടി</b>
<p><b>ശ്രീ. യു. ആർ. പ്രദീപ്</b>                      ,, <b>പുരുഷൻ കടലുണ്ടി</b>                      ,, <b>ഒ. ആർ. കേള</b>                      ,, <b>കെ. കഞ്ഞിരാമൻ</b></p>		<p><b>ശ്രീ. കടകംപള്ളി സുരേന്ദ്രൻ</b>                      (സഹകരണവും വിനോദസഞ്ചാരവും                      ദേവസ്വവും വകുപ്പു മന്ത്രി)</p>
(എ)	<p>പ്രത്യക്ഷമായും പരോക്ഷമായും പതിനഞ്ച് ലക്ഷത്തോളം പേർ തൊഴിലിനായി ആശ്രയിക്കുന്ന വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയിൽ സംരംഭകരായും വിവിധ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്നവരായും സ്ത്രീകൾക്കിടയിൽ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുണ്ടോ യെന്ന് വിശദമാക്കാമോ;</p>	<p>(എ) സംസ്ഥാന ടൂറിസം മേഖലയിൽ വിവിധ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്നതിനും, സംരംഭ മേഖലയിൽ സംരംഭകരായടക്കം വിവിധ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്നതിനും ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷൻ (ആർ.റ്റി.മിഷൻ), കടുംബശ്രീ മിഷൻ എന്നിവ മുഖേന വിവിധ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ചു വരുന്നു.</p> <p>സംസ്ഥാന വിനോദസഞ്ചാര വകുപ്പിൻ കീഴിൽ 2017 ജൂൺമാസത്തിൽ രൂപീകൃതമായ ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷന്റെ പ്രധാന ലക്ഷ്യങ്ങളിലൊന്നാണ് വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയുമായി പ്രത്യക്ഷമായോ പരോക്ഷമായോ ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള സാധാരണക്കാരായ സ്ത്രീകൾക്ക് തൊഴിലും വരുമാനവും ലഭ്യമാക്കുക എന്നുള്ളത്. ഇതിനായി പേപ്പർ ബാഗുകൾ, തുണിസഞ്ചികൾ, വിവിധ തരത്തിലുള്ള കരകൗശല വസ്തുക്കൾ, മുള, ഈട എന്നിവ കൊണ്ടുള്ള ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ പ്രത്യക്ഷമായോ പരോക്ഷമായോ വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു താവുന്ന വിവിധ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ</p>

ഉണ്ടാക്കുന്നതിനുള്ള പരിശീലനങ്ങൾ, ടൂറിസം മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു വേണ്ട അടിസ്ഥാന പരിശീലനങ്ങൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി ടൂർ ലീഡർ ആയി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനുള്ള പരിശീലനം എന്നിങ്ങനെ വിവിധങ്ങളായ പരിശീലനങ്ങൾ നടത്തി, പരിശീലനം ലഭിച്ചവരെ ആർ.ടി മിഷൻ യൂണിറ്റുകളായി രജിസ്റ്റർ ചെയ്തുകൊണ്ട് ടൂറിസം മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി വരുമാനം ലഭ്യമാക്കുവാൻ വേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ ചെയ്തുവരുന്നു. അതോടൊപ്പം തന്നെ ടൂറിസം മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്താവുന്ന വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്ന സാധാരണക്കാരായ തിരുവാതിരകളി, നാടൻ പാട്ട് എന്നിങ്ങനെ വിവിധ കലാപ്രവർത്തകർ, ഗ്രാമീണ ഭക്ഷണം ഉണ്ടാക്കി നൽകുന്നവർ, തുടങ്ങിയവരെ കണ്ടെത്തുകയും അവർക്ക് വേണ്ട അടിസ്ഥാന പരിശീലങ്ങൾ നൽകിക്കൊണ്ട് ടൂറിസം മേഖലയുമായി ബന്ധിപ്പിച്ച് അധിക വരുമാനം ഉറപ്പാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നിലവിൽ 14 ജില്ലകളിലായി വിവിധ തരത്തിലുള്ള 16345 യൂണിറ്റുകൾ ആർ.ടി മിഷനിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതിൽ 13567 (83%) യൂണിറ്റുകൾ സ്ത്രീകളുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതോ സ്ത്രീകൾ നയിക്കുന്നതോ ആണ്. മിഷൻ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചതിനു ശേഷം 2017 ആഗസ്റ്റ് മാസം മുതൽ 2019 സെപ്റ്റംബർ വരെ 14.65 കോടി രൂപയുടെ വരുമാനം ആർ.ടി മിഷനിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിരിക്കുന്ന യൂണിറ്റുകൾക്കുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വനിതാ ഗ്രൂപ്പുകൾക്ക് ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന വരുമാനം

		<p>എതാണ് 11 കോടി രൂപയോളമാണ്. ടൂറിസം വകുപ്പിന്റെ ക്ലീൻ ഡെസ്റ്റിനേഷൻ ക്യാംപെയ്ൻ പദ്ധതിയുടെ നടത്തിപ്പ് കടുംബശ്രീ മിഷൻ വോളന്റിയർ മുഖേനയാണ് 14 ജില്ലകളിലും നടന്നു വരുന്നത്. കൂടാതെ വിവിധ ഡെസ്റ്റിനേഷനുകളിലെ പല ടൂറിസം സ്റ്റാളുകളും മറ്റും കടുംബശ്രീ മിഷൻ മുഖേന സ്ത്രീകളുടെ ചുമതലയിലാണ് നടത്തുന്നത്.</p>
<p>(ബി) ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷൻ ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ള 'എക്സ്പീരിയൻസ് എത് നിക് കസിൻ' പദ്ധതിയെ കുറിച്ച് വ്യക്തമാക്കാമോ;</p>	<p>(ബി) കേരളത്തിന്റെ തനതു വിഭവങ്ങൾ സഞ്ചാരികളെ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിനും താചികരമായതും വൃത്തിയുള്ളതുമായ ഭക്ഷണം സംസ്ഥാനത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലും ഉറപ്പു വരുത്തുന്നതിനുമായി ആർ.ടി മിഷൻ ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്ന പുതിയ പദ്ധതിയാണ് 'എക്സ്പീരിയൻസ് എതിനിക് കസിൻ.' കേരളത്തിലെ 14 ജില്ലകളിൽ നിന്നായി 2012 അപേക്ഷകരാണ് പദ്ധതിയിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത യൂണിറ്റുകൾക്കുള്ള പരിശീലനങ്ങൾ നടന്നു വരുന്നു. തിരുവനന്തപുരം, കൊല്ലം, കോട്ടയം, കോഴിക്കോട് ജില്ലകളിൽ പരിശീലനം പൂർത്തിയായി. മറ്റു ജില്ലകളിലെ പരിശീലനങ്ങൾ നവംബർ 30-നകം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.</p>	
<p>(സി) വിനോദസഞ്ചാര വികസനത്തിന്റെ സദ് ഫലങ്ങൾ സമ്പന്നരിൽ കേന്ദ്രീകരിക്കാതെ പ്രദേശവാസികളിലേക്ക് എത്തിക്കുകയെന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയുള്ള ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷന്റെ പ്രവർത്തനത്തെക്കുറിച്ച് വിശദമാക്കാമോ;</p>	<p>(സി) ടൂറിസം മേഖലയുടെ ദോഷഫലങ്ങൾ പരമാവധി കുറയ്ക്കുക, ഗുണഫലങ്ങൾ പരമാവധി പ്രദേശവാസികൾക്ക് ലഭ്യമാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് ഈ സർക്കാർ സംസ്ഥാന ടൂറിസം വകുപ്പിനു കീഴിൽ ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷൻ രൂപീകരിച്ചത്. ടൂറിസത്തെ ഗ്രാമീണ വികസനത്തിനും, ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണത്തിനും, സ്ത്രീ ശാക്തീകരണത്തിനുമുള്ള ഉപാധിയാക്കി മാറ്റുകയെന്നുള്ളതാണ് ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷന്റെ</p>	

പ്രധാനലക്ഷ്യം.

വിവിധ സംരഭകരുടെ സഹകരണത്തോടെ പ്രാദേശികമായി വിനോദസഞ്ചാര പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിക്കുകയും വളർത്തിയെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലൂടെ തദ്ദേശീയ സമൂഹത്തെ ടൂറിസം മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തുകയാണ് ആർ.ടി.മിഷൻ ചെയ്യുന്നത്.

എക്സ്പീരിയൻഷ്യൽ ടൂറിസം എന്നതാണ് ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസത്തിന്റെ പ്രധാന ആകർഷണം. കേരളത്തിലെ തനതു ഗ്രാമീണ അന്തരീക്ഷം, ജീവിത രീതികൾ, ദൈനംദിന തൊഴിലുകൾ, പ്രാദേശികമായ കലാരൂപങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള കാര്യങ്ങൾ വിനോദ സഞ്ചാരികൾക്ക് അനുഭവവേദ്യമാക്കുന്ന വിവിധ എക്സ്പീരിയൻഷ്യൽ ടൂറിസം പാക്കേജുകൾ ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷൻ രൂപീകരിച്ചു നടത്തി വരുന്നു. ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വഴി പ്രാദേശിക സമൂഹത്തെ ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ഉത്തരവാദിത്ത പൂർണ്ണമായ ഒരു ടൂറിസം സംസ്കാരം കേരളത്തിൽ വളർത്തിയെടുക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നുണ്ട്. മിഷന്റെ പ്രധാനപ്പെട്ട മറ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

- അവബോധ ശില്പശാലകൾ
- പരിശീലനങ്ങൾ
- യൂണിറ്റുകൾ രൂപീകരണവും അവയുടെ നെറ്റ് വർക്കിംഗും
- പ്രാദേശിക ടൂർ പാക്കേജുകൾ

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• 'പെപ്പർ' പദ്ധതി</li> <li>• പ്രദേശത്തെ ടൂറിസം സാധ്യതകൾ, പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള കാര്യങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യുവാനായി വിശേഷാൽ ഗ്രാമ സഭകൾ</li> <li>• വിനോദ സഞ്ചാര വിഭവ രൂപം തയ്യാറാക്കൽ</li> <li>• ഉത്സവകാല ടൂറിസം പദ്ധതികൾ</li> <li>• ടൂറിസം മേഖലയിൽ പാരിസ്ഥിതിക പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേക ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ടുള്ള പദ്ധതികൾ</li> <li>• കേരള സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായ നാടൻ കലാരൂപങ്ങൾ, കൈത്തൊഴിലുകൾ, കരകൗശല നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, നാടൻ ഭക്ഷണ വിഭവങ്ങൾ എന്നിവ ടൂറിസത്തിലൂടെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ.</li> </ul> <p>പ്രാദേശിക തലത്തിലും ദേശീയ അന്തർദ്ദേശീയ തലത്തിലും ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മിഷന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടുകയും അവയ്ക്ക് നിരവധി അംഗീകാരങ്ങൾ ലഭിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.</p>
(ഡി)	<p>വിനോദസഞ്ചാര വികസനത്തിനാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യം ഒരുക്കുന്നതിന് നടത്തിവരുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്തെല്ലാമെന്ന് വിശദീകരിക്കാമോ?</p>	<p>(ഡി) വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയിലെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനായി വിവിധ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ചു വരുന്നു. പ്രധാന ടൂറിസം കേന്ദ്രങ്ങളിൽ വൃത്തിയും ശുചിത്വവുമുള്ള പരിസരം, അന്തർദ്ദേശീയ നിലവാരത്തിലുള്ള ടോയിലെറ്റുകൾ, ശുദ്ധജല ലഭ്യത, ഭിന്നശേഷിക്കാർക്കായുള്ള പ്രത്യേക സൗജീകരണങ്ങൾ, മാലിന്യ</p>

നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുള്ള പദ്ധതികൾ, പാർക്കുകൾ, ടോയിലെറ്റ്, കോംപ്ലക്സുകൾ, കഫറ്റീരിയ, മനോഹരമായ നടപ്പാതകൾ, ഫെസിലിറ്റേഷൻ സെൻറർ, കുട്ടികളുടെ പാർക്ക്, വിശ്രമസ്ഥലങ്ങൾ വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രദേശങ്ങളുടെ സൗന്ദര്യവൽക്കരണം, ടൂറിസം കേന്ദ്രവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ലാസ്റ്റ് മൈൽ കണക്ടിവിറ്റി റോഡുകളുടെ നവീകരണം എന്നിവ നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. സാഹസിക വിനോദ സഞ്ചാരികളെ ആകർഷിക്കുന്നതിനായി അഡ്വാഞ്ചർ ടൂറിസം പദ്ധതി, കായൽ ടൂറിസം വികസനത്തിനായുള്ള ബോട്ടുകൾ, കയാക്കിംഗ് സൗകര്യം, മറ്റു ജല വിനോദ സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവയും ആവിഷ്കരിച്ചു വരുന്നു. ടൂറിസം കേന്ദ്രങ്ങളെ ഭിന്നശേഷി സൗഹൃദമാക്കുന്നതിനുള്ള "ബാരിയർ ഫ്രീ ടൂറിസം പദ്ധതി" നടപ്പിലാക്കി വരികയാണ്. ടൂറിസ്റ്റുകളുടെ സുരക്ഷിതത്വത്തിനായുള്ള വിവിധ പദ്ധതികളും നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ടൂറിസ്റ്റ് ഡെസ്റ്റിനേഷനുകളെ സ്വയംപര്യാപ്തമാക്കുന്നതിനുള്ള പത്തിന അജണ്ടയിൽ അധിഷ്ഠിതമായ "ഗ്രീൻ കാർപ്പറ്റ്" പദ്ധതിയിലെ വിവിധ ഘടകങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കി വരികയാണ്. ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വന്നതിനുശേഷം 520 ഓളം പദ്ധതികൾക്ക് അനുമതി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഇവ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിലായി നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.

ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ടൂറിസം മേഖലയുടെ വളർച്ചയ്ക്കായി ടൂറിസം വകുപ്പ് വിവിധ മേഖലകളിൽ, ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന നൂതന പദ്ധതികൾ സംബന്ധിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ

		<p>ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• മലനാട്- മലബാർ റിവർ ക്രൂയിംഗ് ടൂറിസം പദ്ധതി</li> <li>• മുസിരിസ് ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതി (രണ്ടാം ഘട്ടം.)</li> <li>• തലശ്ശേരി ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതി (രണ്ടാം ഘട്ടം.)</li> <li>• ആലപ്പുഴ ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതി</li> <li>• ആലപ്പുഴ ഹൗസ്ബോട്ട് ട്രാക്കിംഗ് സിസ്റ്റം</li> <li>• “ഗ്രീൻ കാർപ്പറ്റ്” സ്കീം</li> <li>• കൊല്ലം ജില്ലയിലെ ഇന്ധായുപാറ ടൂറിസം പദ്ധതി.</li> <li>• ബാരിയർ ഫ്രീ കേരള ടൂറിസം പദ്ധതി</li> <li>• ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം പദ്ധതി</li> <li>• ട്രാവൻകൂർ ഹെറിറ്റേജ് പ്രോജക്ട്</li> <li>• കോവളത്തിന്റെ സമഗ്ര വികസന പദ്ധതി</li> <li>• ശംഖുമുഖത്തിന്റെ സമഗ്ര വികസന പദ്ധതി</li> <li>• വർക്കലയുടെ സമഗ്ര വികസന പദ്ധതി</li> <li>• വേളിയുടെ സമഗ്ര വികസന പദ്ധതി</li> <li>• വിവിധ ഗസ്റ്റ് ഹൗസുകളുടെ നവീകരണ പദ്ധതികൾ, അഡീഷണൽ ബ്ലോക്കുകളുടെ നിർമ്മാണം തുടങ്ങിയവ</li> <li>• ധർമ്മടം- മുഴുപ്പിലങ്ങാട് ബീച്ചുകളുടെ സമഗ്രവികസന പദ്ധതി</li> <li>• തലശ്ശേരി പൈതൃക പദ്ധതിയ്ക്കായി മാസ്റ്റർപ്ലാൻ</li> </ul>
--	--	---

  
**സെക്ഷൻ ഓഫീസർ**